

The logo for the Sociaal-Liberale Partij (SLP) consists of the letters 'SLP' in a stylized, white, sans-serif font. The 'S' and 'L' are connected, and the 'P' is positioned to the right. The logo is set against a purple square background.

SLP

sociaal-liberale
partij

A young woman with dark, curly hair is wearing large black headphones and smiling. She is looking towards the right. A young man is partially visible next to her, also smiling. The background is a bright, slightly blurred indoor setting with a colorful patterned object on the left.

sociaal-liberalisme

Woeringenstraat 21, 1000 Brussel, T 02 513 20 63, info@s-lp.be, www.s-lp.be

sociaal-liberalisme

Sociaal-liberalisme in Vlaanderen, het was toch even wennen. Toen Spirit in 2003 het etiket "de Vlaamse links-liberalen" gebruikte, fronsten enkele mensen de wenkbrauwen. Links en liberaal, is dat geen tegenstrijdigheid? Ondertussen bestaat er in Vlaanderen met de SLP een echte Sociaal-Liberale Partij.

Veel Vlamingen weten nog steeds niet goed wat te denken van het sociaal-liberalisme. Wat houdt die term nu precies in? Is het wel een echte ideologie of is het weinig meer dan een mix van socialisme en liberalisme?

Deze brochure wil klaarheid brengen: we leggen uit waar het sociaal-liberalisme vandaan komt en wat het inhoudt. Neem de tekst even door, en ontdek de sociaal-liberaal in jezelf!

de wortels van het sociaal- liberalisme

Geen nieuw ideetje

Kort na het ontstaan van België, lang voor er sprake was van socialisme of Daensisme, bestond er al een sociaal-liberale stroming binnen het Belgische liberalisme. De radicalen, zoals ze toen werden genoemd, streefden naar een strikte scheiding tussen Kerk en staat, een echte democratie en de invoering van een sociale zekerheid.

Na de onafhankelijkheid van België regeerden katholieken en liberalen gedurende vijftien jaar samen het land. De liberalen, de vertegenwoordigers van de nieuwe burgerij, streefden naar de vorming van een nieuwe, grondwettelijke staat, gesteund op de principes van de Verlichting: vrijheid van opinievorming en verspreiding, vrijheid van vereniging, de uitoefening van de macht door een verkozen parlement, de leidende rol van de staat in onderwijs en wetenschap en de opheffing van de bevoorrechte rol van adel en clerus.

De liberalen kenden twee stromingen: de conservatieve 'doctrinair' en de progressieve 'radical'. De twee vleugels hadden grote meningsverschillen over het in de praktijk brengen van de verlichtingsidealen: de radicalen wilden er erg ver in gaan, terwijl de doctrinair meer respect opbrachten voor de van oudsher katholieke grootgrondbezitters. Het ging zelfs zo ver dat de liberalen elkaar soms meer bekwamen dan de gemeenschappelijke klerikale vijand.

Vooral de uitbreiding van het kiesrecht en de eisen van de arbeidersklasse waren stof voor discussie. De radicalen wilden algemeen stemrecht invoeren, iets waar de doctrinairen tot geen enkele prijs wilden van weten. Waar de doctrinairen op economisch gebied overtuigde voorstanders bleven van het laissez-faire-beginsel, wilden de radicalen door overheidsingrijpen de meest schrijnende sociale toestanden verbeteren. Zo bepleitten zij onder meer het wettelijk vastleggen van minimumlonen en maximumarbeidsduur, het reglementeren van de kinderarbeid en de invoering van het verplicht onderwijs. Al die maatregelen werden door de conservatieve doctrinairen afgedaan als concurrentievervalsing.

Op deze tegenstellingen hadden zich in de loop der jaren nog andere geënt. Zo waren er onder de radicalen een aantal fervente tegenstanders van de Congoplannen van Leopold II; bij de doctrinairen kon de koning hiervoor op meer steun rekenen. Tenslotte was er ook hun verschillende houding tegenover de opkomende Vlaamse Beweging. De Vlaamse verzuchtingen konden over het algemeen op meer sympathie rekenen bij de radicalen dan bij de doctrinairen.

De doctrinairen vonden dat de nieuwe grondwet voldoende garanties bood tegen de mogelijke machtontplooiing van de Kerk en vooral goede voorwaarden had geschapen voor een onbelemmerde ontwikkeling van industrie, handel en financiën. Hiertegenover stonden de radicalen die minder betrokken waren bij de ontwikkeling van industrie en handel, vooral ambtenaren en juristen, voor wie de ideologische dimensie, de filosofie van het liberalisme heel wat belangrijker was. Zij ergerden zich aan de wijze waarop de doctrinairen de kerk haar gang lieten gaan, vooral inzake onderwijs, maar ook op andere vlakken. Indien de kerk een belangrijke bijdrage leverde om de massa's braaf te houden, redeneerden de doctrinairen, was dit bijzonder nuttig voor de ontwikkeling van nijverheid en handel, en dus ook een liberaal belang.

In 1887 gingen de radicalen over tot de oprichting van een eigen afzonderlijke partij, de Progressistische Partij, waarvan Paul Janson de grote voorman was.

In de loop der jaren namen het socialisme en het Daensisme de rol van de radicalen over als voorvechters van sociale vooruitgang en burgerrechten.

de funda

Kenmerkend aan een ideologie of politieke filosofie is dat deze vertrekt vanuit een aantal kernwaarden. Zo zal een klassieke liberaal de vrijheid van mensen benadrukken, terwijl een klassieke socialist meer heil ziet in het realiseren van gelijkheid. Ook de rol van het individu en de gemeenschap vormen een punt van discussie.

Het sociaal-liberalisme vertrekt niet van één kernwaarde, maar bestaat uit drie pijlers die even belangrijk en onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Vrijheid

Het geloof in de vrijheid of het 'liberalisme' in 'sociaal-liberalisme' betekent dat we geloven in de kracht van het individu. Mensen hebben het recht zin en richting te geven aan hun leven. Deze vrijheid houdt geen recht van de sterkste in of komt niet neer op louter economisch liberalisme. Vrijheid moet op een positieve manier worden ingevuld, waarbij iedereen de kans krijgt zijn talenten te ontplooiën. Een actieve overheid moet daarom de instrumenten creëren om mensen toe te laten om ook echt vrij te kunnen zijn en worden.

Uit de Beginselverklaring van SLP:

"Individuele vrijheid wordt pas ten volle bereikt door het evenwicht tussen twee componenten. Negatieve vrijheid – de afwezigheid van dwang – laat het individu toe vrijuit te handelen zonder inmenging van buitenaf in zoverre hierdoor niet aan de vrijheden van anderen geraakt wordt. Daarnaast moet de gemeenschap een omgeving scheppen waarin elk individu de mogelijkheid krijgt zich ten volle te ontplooiën: de positieve vrijheid".

Gelijke kansen

Als Sociaal-liberale Partij kunnen we niet om het fundamentele probleem van de ongelijkheid in de samenleving heen. Daarbij beseft SLP dat een gelijk succes voor iedereen garanderen een utopie is. Het is bovendien ook niet wenselijk dat iedereen gelijk zou zijn. Wel mag niemand gehinderd worden in zijn ontwikkeling wegens elementen die niet voortvloeien uit persoonlijke keuzes. Of iemand nu blank of zwart is, in een rolstoel zit of in een rijk of arm gezin geboren wordt, dat zijn zaken die een mens zelf niet kan bepalen. Daarom heeft de overheid een belangrijke taak om gelijke kansen te garanderen.

Uit de Beginselverklaring van SLP:

"Niemand hoeft vrede te nemen met een situatie van afhankelijkheid of met een minderwaardige positie. Spreiding van welvaart en kennis en bevorderen van welzijn moeten zorgen voor gelijke kansen."

menten

Verantwoordelijkheid

Niemand staat alleen in de samenleving. Ieder optreden in de samenleving heeft gevolgen voor anderen, dus de vrijheid die iedere persoon bezit, is ook noodzakelijkerwijs beperkt door de vrijheid van anderen. Het gaat dus steeds om een verantwoordelijke vrijheid. Bovendien geloven we in de kracht van de gemeenschap om via de overheid kansen te creëren. Verantwoordelijke mensen zijn dus betrokken mensen, die participeren aan de maatschappij. Niet alleen zijn ze solidair in hun welvaart, maar gebruiken ook de democratie om inspraak te hebben in wat er in de samenleving gebeurt. Mensen krijgen en nemen dus hun verantwoordelijkheid.

Uit de Beginselverklaring van SLP:

“Voor ons moet solidariteit binnen een gemeenschap en tussen gemeenschappen steeds een recht zijn en geen gunst. Solidariteit gaat uit van een rechtvaardige en wederkerige herverdeling van welvaart door de hele samenleving en in het belang van de hele samenleving op grond van algemeen geldende en objectief controleerbare regels en met maximale waarborgen voor menswaardige en kwaliteitsvolle bestaanszekerheid. Voor ons kan niemand zich op welke wijze ook onttrekken aan de elementaire solidariteit. Solidariteit beperkt zich niet tot de materiële herverdeling van de welvaart, maar veronderstelt ook inzet voor de samenleving.”

wat is het verschil tussen

sociaal-liberalen en klassiek-liberalen?

In Vlaanderen wordt het liberalisme vaak met één partij geassocieerd, maar wie kijkt naar de historische en filosofische context, moet vaststellen dat er binnen het liberalisme ook diverse stromingen zijn. De sociaal-liberalen hebben hun eigen visie op het vrijheidsconcept, namelijk het samenspel van vrijheid in gebondenheid met anderen. Dat onderscheidt hen van de klassiek-liberalen.

sociaal-liberalen

- > Kiezen voor een “ontvoogdingsliberalisme”.
- > De overheid moet positieve vrijheid realiseren, namelijk een klimaat waarin de individuele ontwikkeling optimaal tot stand komt. Daarom is er nood aan kwaliteitsvol onderwijs, sociale bescherming en inspraak van de burger.
- > De vrije markt is niet voor alles de oplossing, dus is er ook nood aan een actieve overheid die zelf initiatieven neemt en ondersteunt. Sociale zekerheid is een overheidstaak.
- > Pluralisme en zelfbeschikking, ook voor ethische thema's.
- > Bestuur dicht bij de bevolking met zo veel mogelijk rechtstreekse inspraak van burgers.
- > Geloven in diversiteit en interculturele ontmoeting.
- > Voorbeelden: D66 in Nederland, Radikale Venstre in Denemarken, SLP in Vlaanderen.

klassiek-liberalen

- > Kiezen voor een “utilitair liberalisme”.
- > De staat moet in de eerste plaats de negatieve vrijheid waarborgen, via beperking van de staatsmacht, scheiding der machten, verdediging van de rechtsstaat en het vrijwaren van de private levenssfeer van individuen.
- > De overheid moet zich niet mengen in de economie (laissez-faire).
- > Overheidsbedrijven worden best zoveel mogelijk geprivatiseerd, net zoals sociale verzekeringen.
- > Conservatieve liberalen benadrukken het belang van orde en traditionele moraliteit.
- > Een krachtig, centraal bestuur wordt ingevuld door de elite die zich al bewezen heeft.
- > Staan eerder afkerig tegenover invloeden van buitenaf.
- > Voorbeelden: VVD in Nederland, Venstre in Denemarken, Open VLD en MR in België.

Kunnen sociaal-liberalen niet terecht bij Open VLD?

Ook bij de Open VLD noemen sommigen zich links-liberaal. We willen allerm minst ontkennen dat sommige VLD'ers ook echte links-liberalen zijn, het probleem is alleen dat er van hun invloed in de partij weinig te merken is.

De Open VLD opereert meer en meer als een klassieke machtspartij voor wie het sociaal-liberale gedachtegoed een handig vehikel is om tijdens verkiezingscampagnes nieuwe kiezers te lokken. Eens de verkiezingen achter de rug zijn is er van dat sociale gezicht geen sprake meer.

Tussen twee verkiezingen heeft Suez/Electrabel een trouwe partner aan de Open VLD, net als de auto- en wapenlobby. De eenzijdig economische benadering van heel wat thema's, waaronder mobiliteit, migratie, energie en wapenhandel is stilaan legendarisch, en hun idee van de flat tax is ronduit rampzalig voor wie minder verdient.

Als het om ethische thema's gaat zitten we meestal wel op dezelfde lijn, vandaar dat de links-liberale Open VLD'ers zich voluit mogen uitleven op dat vlak.

Het migrantenstemrecht was een uitzondering: wij vinden dat liberalen steeds moeten pleiten voor een zo breed mogelijke deelname aan de democratie terwijl veel Open VLD'ers vonden dat zelfs mensen die hier al dertig jaar belastingen en socialezekerheidsbijdragen betalen niet noodzakelijk mogen meebeslissen wat er met dat geld gebeurt.

sociaal-liberalisme in het buitenland

Hoewel het sociaal-liberalisme veel Vlamingen nog onbekend in de oren klinkt, is de stroming in veel andere landen door de jaren gemeengoed geworden als een wezenlijk deel van het liberalisme.

Zo heet de internationale organisatie van liberale jongerenorganisaties IFLRY, wat aanvankelijk stond voor International Federation of Liberal and Radical Youth. Omdat de term radicalisme voor onder meer de nieuwe leden uit de Balkan een erg negatieve connotatie heeft, wordt het radicalisme sinds enkele jaren niet meer vernoemd als de naam voluit wordt geschreven, maar nog steeds worden er op de IFLRY-conferenties boeiende discussies gevoerd tussen liberalen van diverse pluimage, van sociaal-liberalen tot anarcho-liberalen.

In de Verenigde Staten kunnen we sommige Democraten bestempelen als sociaal-liberalen, vaak 'liberals' genoemd. Ze komen op voor burgerrechten, een algemene ziekteverzekering en het milieu.

Ook in Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Scandinavië en Frankrijk is het sociaal-liberalisme een begrip.

Een overzicht van sociaal-liberale partijen:

België: Sociaal-Liberale Partij

Canada: Liberale Partij

Denemarken: Radikale Venstre

Frankrijk: Parti Radical de Gauche

Italië: Radicalen

Japan: Democratische Partij

Luxemburg: Democratische Partij

Nederland: D66

Noorwegen: Venstre

Polen: Democratische Partij

Portugal: Movimento Liberal Social

Rusland: Jabloko

Slovenië: Liberaal Democraten

Verenigd Koninkrijk: Liberaal Democraten

Verenigde Staten: delen van de Democratische Partij

Zweden: Liberale Volkspartij

sociaal- liberalisme in de praktijk

Ecologie en klimaat

Sociaal-liberalen zijn er vast van overtuigd dat we ook een verantwoordelijkheid hebben tegenover de volgende generaties. Als we het milieu onherstelbaar beschadigen of de klimaatsverandering laten ontsporen, zullen de volgende generaties daar de prijs voor betalen. We pleiten er dus voor om verantwoordelijk om te gaan met het milieu.

Ecologie en economie zijn voor sociaal-liberalen niet per sé tegenstrijdige belangen. Dat onderscheidt ons van de klassieke ecologische partijen zoals Groen!. Investeren in hernieuwbare energie betekent investeren in innovatie en een nieuwe industrie die op termijn tienduizenden banen kan scheppen.

Wij geloven dus niet in een terugkeer naar de jaren '50 met een sterk beperkte mobiliteit en een ingekrompen economie. Integendeel: we willen inzetten op ecologische innovatie. Daar heeft iedereen baat bij, ook de volgende generaties.

Interculturaliteit

Wie is er in godsnaam ooit op het idee gekomen dat er in een land maar één heersende cultuur kan bestaan en de rest zich daarnaar heeft te schikken? Voor sociaal-liberalen is zo'n monocultuur een schrikbeeld.

Toch kunnen we er niet omheen dat het samenleven tussen allochtonen en autochtonen in Vlaanderen af en toe moeilijk verloopt. Het integratiebeleid slaagt er niet in om de bestaande problemen effectief weg te werken. Vlaanderen kent vandaag eerder een multiculturele samenleving waarin de verschillende culturen als het ware in hokjes naast elkaar leven, terwijl we moeten streven naar een interculturele samenleving waarbij iedereen samen kan werken, wonen en sporten, ongeacht de afkomst of cultuur.

De sociaal-liberale weg naar een echte interculturele samenleving is een perfect voorbeeld van het samengaan van vrijheid, verantwoordelijkheid en gelijke kansen. Vrijheid is er voor iedereen om zijn cultuur te beleven zoals hij of zij dat wil, zonder dat de overheid daarin tussenkomt. Verantwoordelijkheid houdt in dat niemand zich afzijdig mag houden van onze samenleving en dat er dus een engagement gevraagd wordt om zich effectief in te burgeren. De eerste stap daarvoor is het leren van de taal. Ten slotte kunnen we er niet omheen dat veel allochtonen nog steeds met kansarmoede te maken hebben. Daarom moeten we, in het bijzonder in het onderwijs en de arbeidsmarkt, extra inspanningen leveren om die groep dezelfde kansen te geven als elke andere Vlaming.

Een creatieve economie met ruimte voor innovatie

Een sociaal-liberale visie op de economie betekent een geloof in de vrije markteconomie met sociale, culturele en ecologische correcties. De overheid heeft daarbij de taak om het ondernemerschap zowel te vrijwaren als te bevorderen.

Creativiteit is hier een sleutelwoord. In een steeds verder globaliserende economie moet onze regio voortdurend innoveren. Hoogstaand onderwijs en wetenschappelijk onderzoek moet hiervoor het gepaste klimaat creëren.

Mensen die ondernemen stuwten een samenleving vooruit. Ze creëren banen en zorgen voor welvaart. Een overheid

mag dan ook geen obstakel zijn bij het ondernemen, maar moet steun op maat aanbieden. Mensen die het hoofd boven het maaiveld uitsteken moet je het hoofd niet afhakken, maar net stimuleren. Door hulp op maat aan te bieden bijvoorbeeld, of door het afschaffen van overbodige bureaucratische wetgeving.

Een samenleving die ondernemen stimuleert mag niet rekenen op een onzichtbare hand om haar economie te controleren. Daarvoor zijn slagvaardige regulatoren nodig. Wanneer grote ondernemingen hun machtspositie misbruiken moeten de regulatoren slagkracht hebben om efficiënt op te treden.

De verzuilde samenleving

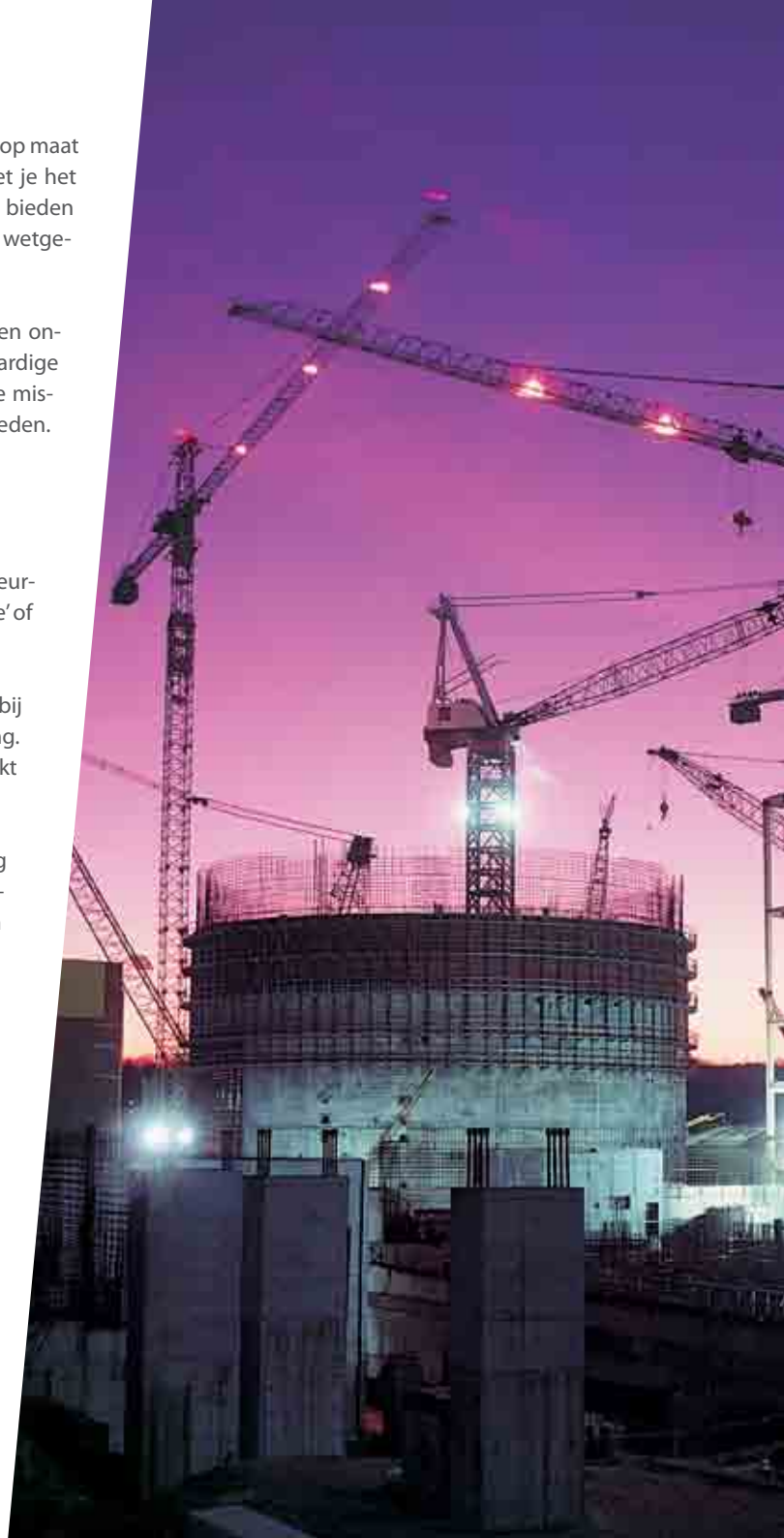
In België krijgen ambtenaren, professoren en zelfs rechters nog een kleur-tje: afhankelijk van je (vermeende) partijaanhangigheid ben je 'een goeie' of 'een slechte'. Dat geldt ook bij promoties en benoemingen.

De Sociaal-Liberale Partij wil nu eindelijk eens naar een systeem waarbij niet de kleur van je partijkaart telt, maar wel je competenties en ervaring. Een systeem waarbij een onafhankelijke vrije vogel evenveel kans maakt als een socialist.

Objectieve benoemingsprocedures moeten dus op elk niveau ingang vinden. De overheid moet daarvoor beroep doen op private HR-bedrijven die in de privésector hun ervaring bewezen hebben. Selor kan daarbij de rol van tussenpersoon spelen.

Vaste benoemingen zijn niet meer van deze tijd. Bovendien zorgen de diverse statuten tussen mensen die vaak naast elkaar in dezelfde bureau hetzelfde werk doen er alleen maar voor dat er nog grotere ongelijkheid is. In ruil moeten ambtenaren een correcte arbeidsbescherming krijgen en dezelfde extra's (zoals pensioensparen of extra-legale voordelen) die in de privé al jaren gebruikelijk zijn.

Dit zijn maar enkele voorbeelden van hoe een sociaal-liberaal naar de samenleving kijkt. Uiteraard is het programma van SLP veel breder en concreter dan deze vier thema's. Voor onze kijk op Europa en de wereld, diversiteit, vergrijzing, gezin en vele andere zaken verwijzen we naar onze website www.s-lp.be.

sociaal- liberalisme in citaten

“Er bestaat geen twijfel over dat het links-liberalisme een belangrijk groei-segment vormt onder de bevolking. In West-Europa bestaat een brede steun voor het instandhouden van de sociale zekerheid en de herverdelingsmechanismen van de welvaartsstaat. Tegelijk zijn de jongere generaties ethisch bijzonder liberaal geworden: bij de generatie onder de veertig vind je bijvoorbeeld nog weinig bezwaren tegen een erkenning van het homohuwelijk, of andere vormen van liberale wetgeving. Het fameuze ‘gat in de markt’ is er wel degelijk.”

professor Marc Hooghe (KUL) in De Tijd

“In de Vlaamse Beweging is reeds zeer lang een stroming aanwezig die, los van alle heetgebakerde semantische ruzies, rustig links-liberaal kan genoemd worden. Remember de Meetingpartij, de Frontpartij, de Volksunie. Het niet gebruiken van het etiket had meer te maken met watervrees voor het conservatieve Vlaanderen met zijn nogal fetisjistische reacties op correcte maar slecht geïnterpreteerde termen, dan met inhoudelijke problemen. Laat ons ons niet schamen om wat we zijn, zowel Vlaming als links-liberaal, omdat de strijd moet gevoerd worden voor het behoud van de menselijke waardigheid in evenwicht tussen vrijheid en gelijkheid, los van de dictatuur van het dagelijks nieuws en los van de demagogische simplismen.”

wijlen Hugo Schiltz in LINK

“Het linkse slaat er op dat, om die menselijke ontplooiing te garanderen, het niet volstaat dat je iedereen gelijke rechten geeft en wettelijke hindernissen uit de weg ruimt. Niet iedereen komt immers gelijk aan de start. Sommige mensen redden het op eigen houtje niet. Links-liberalen geloven dat de overheid de taak heeft om gelijke kansen te garanderen door bijvoorbeeld gemeenschapsvoorzieningen te garanderen. Links-liberalen stellen tegelijk menselijke ontplooiing centraal. Mensen moeten in staat zijn om zoveel mogelijk van hun talenten te ontwikkelen. Wat ze daarmee doen, is in eerste instantie hun zaak. Iedereen kiest in volle vrijheid zijn of haar eigen levenspad. Zolang ze daar uiteraard anderen niet mee schaden. Dat is de liberale kant van het verhaal.”

professor Patrick Stouthuysen (VUB) in *Gazet met spirit*

“We beginnen stilaan medelijden te krijgen met de links-liberale excuustruzen van de Open VLD. Zij mogen opdraven als het gaat om ethische kwesties of andere zaken waar het links- en het rechts-liberalisme elkaar vinden. Maar als het er echt om gaat, horen we hen niet. De flat tax, het anti-openbaar vervoerdiscours, de desinteresse voor duurzame energie, het eenzijdige law-and-order-verhaal: ze incasseren en zwijgen. Wat is nu precies de links-liberale invloed bij de Open VLD? Wij zien ze niet.”

SLP-voorzitter Geert Lambert

“Je kan de verschillende stromingen en partijen op een assenkruis plaatsen. De verticale as stelt dan voor in hoeverre je van mening bent dat de overheid mag ingrijpen in het sociaal-economische leven. De horizontale as bepaalt in hoeverre je gelooft dat de overheid mag ingrijpen in ethische kwesties. Je zult dan merken dat de sociaal-democraten voorstander zijn van een sterke, sociaal-economische interventie, maar toch ook vrij veel op het ethische vlak willen ingrijpen. De conservatief-liberalen zijn dan weer tegenstander van inmenging in het ethische, maar willen ook niet dat de overheid al te veel ingrijpt in de economie. De links-liberalen willen een sterke overheid voor wat betreft het sociaal-economisch, maar willen helemaal niet dat de overheid zich bemoeit met het ethische.”

schrijver Jan Terlouw (D66) in *LINK*

Wil je graag LINK, het tijdschrift voor links-liberalisme, ontvangen? Dat kan. Link verschijnt vier keer per jaar. Een los nummer kost 5 €, een jaarabonnement 17 €, studenten betalen 14 €. Storten kan op rekeningnummer 735-0032689-85 met vermelding van je naam en 'LINK 2009'. Meer info op info@linksliberaal.be of 02 513 20 63. Kijk ook eens naar www.linksliberaal.be.

Woeringenstraat 21
1000 Brussel
T 02 513 20 63
F 02 512 85 75
info@s-lp.be
www.s-lp.be